

Ivan Šaško
pomoćni biskup zagrebački
Uvod u EUHARISTIJSKO SLAVLJE
Tridesete nedjelje kroz godinu – A
povodom zahvale za hodočasničko ljeto

*u Hrvatskome nacionalnom marijanskom svetištu Majke Božje Bistričke
26. listopada 2014. u 11 sati
(prilično prohladno)*

Dragi Rektore Svetišta, monsignore Zlatko

i ostala subraćo svećenici, dragi hodočasnici, braćo i sestre!

Zahvalnost je odlika koja oplemenjuje, kojom se ostvaruju susreti, kojom se vidi najdalje životno obzorje, kojom se na najljepši način slavi Boga. Danas je dan Gospodnji, nedjelja, u kojoj nam Bog ponovno otvara ljepotu svoje ljubavi. Mi ju prepoznajemo, i ovom euharistijom *zahvaljujemo za hodočasničko ljeto*. Što je ono sve u sebi skupilo, što li otkrilo i što darovalo? Zahvalni smo ponajprije što nam je darovano ovo predivno mjesto Božje blizine po Blaženoj Djevici Mariji, Majci Božjoj Bistričkoj, mjesto koje je i ovoga ljeta privuklo zadivljujuće mnoštvo vjernike iz svih krajeva domovine i svijeta.

Zahvaljujemo za poticaje Božjega Duha koji su nas vodili u ovo svetište; zahvaljujemo za slavlja koja daju novu snagu i čuvaju nadu; zahvaljujemo za tihe susrete u kojima smo primili oprostjenje, u kojima su se članovi obitelji pomirili, supružnici obnovili ljubav, roditelji prihvatili novi život. Zahvaljujemo za svaku odluku koja je dozrela u iskrenosti srca i koja traži dobro bližnjih: od pojedinačnih života do života našega naroda. Zahvaljujemo za očitovanja vjere, za ispunjene zavjete, za odgoj djece u ozračju evanđelja – Radosne vijesti, za utjehu bolesnima i ranjenima na duši tijelu. Zahvaljujemo za zajedništvo Crkve, za zagovor i zaštitu nebeske Majke.

Braćo i sestre, zahvalno slavimo Božju ljubav koja se očituje u ljubavi prema bližnjima. Okupljeni smo da bismo i danas ražarili tu ljubav, a početak je u priznavanju svojih grijeha i u ispovijedanju potrebe za Božjim oprostjenjem.

Pred živim Gospodinom koji nas traži svojim milosrđem skrušimo se i pokajmo.

Homilija

Liturgijska čitanja: *Izl 22, 20-26; Ps 18, 2-4.47.51; 1Sol 1, 5c-10; Mt 22, 34-40*

Predraga braćo i sestre u istoj vjeri, nadi i ljubavi!

I. Sadržaj današnjega kratkoga Evanđelja po Mateju nalazimo i kod evanđelista Luke i kod Marka. Vrijedno je primijetiti različite naglaske.

U Lukinu Evanđelju Isusov je odgovor neka vrsta uvoda u prisposobu o dobrome Samarijancu, u onu prekrasnu stranicu koja nas uvijek propituje kako vjera postaje vidljiva u odnosu prema braći i sestrama kojima je potrebna naša ljubav. Tamo neki poznavatelj Božjih zakona i predaje, neki zakonoznanac izgovara zapovijed ljubavi, a Isus mu kaže: *Čini tako i živjet ćeš!* (usp. *Lk 10, 25*) Nije potrebno dodatno poučavati, jer židovski vjernici tu zapovijed imaju sadržanu u Pismima.

Evanđelist Marko iznosi samo događaj, bez ikakve polemichnosti, kakva je vidljiva u Matejevu Evanđelju koje smo čuli.

Danas Isus odgovara na pitanje koje je postavljeno „da ga se iskuša“; odgovara svojim neprijateljima, onima koji su ga spremni ubiti. U tome je odgovoru ton svečanosti koja završava rečenicom da o zapovijedi ljubavi prema Bogu i bližnjemu ovisi sve drugo što je sadržano u Božjoj objavi.

Slikovit je i snažan Isusov izriječ: *O tim dojema zapovijedima visi sav Zakon i proroci*; ili još doslovnije i slikovitije: *te su dvije zapovijedi stožer*. A stožer – znamo dobro – služi kao čvrsti oslonac; mogućnost da se oko njega skuplja ono što treba čuvati za budućnost, za nadolazeće potrebe.

II. Bez ljubavi koja se nalazi i kao snaga i kao čežnja u svakome čovjeku, svijet ostaje nerazumljivim, a čovjek trajno nezadovoljnim i *frustriranim*. Da, upravo smo tu stranu riječ – *frustracija* – brzo naučili i obilato unijeli ne samo u svoj hrvatski jezik, nego i u svoje svakidašnje živote. Doslovno joj je značenje ‚uzaludnost‘, pokazujući besmisao i očaj u pokušajima da se bez stožera ljubavi gradi život.

U dvjema zapovijedima koje navodi Isus nalazi se ljepota ljudskosti bez koje bi i kršćanstvo bilo svedeno na lijepu katehezu, na misaone traktate, na teološke zbirke za

koje je sveti Toma Akvinski – taj istančani velebni umnik – rekao da su tek *oganj slame*, proplamsaj kojemu nedostaje životna snaga. Književnik i pjesnik Charles Péguy zapisao je da bi sve ljudske domišljaje i tumačenja dao za ljepotu jednostavne pjesme *Salve Regina – Zdravo, Kraljice, Majko milosrđa*.

To ne znači da misaoni napori nemaju vrijednost. Upravo suprotno. To ne znači da čovjek ne treba nastojati upotrijebiti vlastite sile. Upravo suprotno. Ljubav nas samo vraća do stožera; da se od njega ne udaljimo; da naša nastojanja budu plodonosna. A kada se udaljimo da se znamo vratiti.

Takvo je mjesto Marija Bistrica, jer se ovdje stožeri ljubavi prema Bogu i čovjeku lakše vide, osjete, žive u pogledima, hodu, molitvi i pjesmi.

III. Isusov se odgovor danas ne odnosi samo na njegove sunarodnjake koji su ga pitali o najvećoj zapovijedi. On odgovara nama. Pismoznanci i zakonoznanci navode da je ukupno 248 Božjih odredaba koje zapovijedaju. To bi bio broj kostiju u ljudskome tijelu. Dakle, sva je ljudskost, sva je stvorenost Božja. Osim zapovijedi, u Pismu se nalazi se i 365 zabrana, onoliko koliko je dana u godini.

No, te odredbe nemaju jednaku težinu. Zato je u tome spletu propisâ trebalo znati u svjetlu koje od njih treba tumačiti ostale. Isus navodi ono što je poznato židovskim vjernicima. Navodi *Knjigu Ponovoljenoga zakona* (r. 6, 6), mjesto gdje se govori o ljubavi prema Bogu, ali tomu odmah pridodaje navod iz *Knjige Levitskoga zakona* (19, 18), redak koji govori o ljubavi prema bližnjemu.

Zanimljivo je da Isus ne kaže da je druga zapovijed, ona o bližnjima, istovjetna ili jednaka, nego je ‚slična‘. To su znali i njegovi sunarodnjaci, dajući prvenstvo Bogu. Bog je Bog; on je Stvoritelj i nije na istoj ravni sa stvorenjima. Nekada smo skloni prebrisati tu granicu, što također odvodi na stranputicu i u nerazumijevanje. A Isus time pokazuje da je ljubav prema bližnjemu u konačnici pokazatelj ljubavi prema Bogu. Tu je poveznica koja ne dijeli zapovijedi, jer bi ljubav prema Bogu mogla biti tek religijska iluzija, tlapnja bez odraza i odjeka.

Tako nam Isus daje do znanja da se kršćanstvo ne može zatvoriti u nutarnost; ono nije monolog. Susrećući Boga u molitvi i razmatranju, kršćani susreću ostalu Božju djecu i stvorenja. Kršćanska kultura pokazuje da nema loma, kobne podjele između biti i činiti, nutarnjega i vanjskoga, vjere i djela.

I to potvrđuje ovo naše bistričko svetište. U njemu se susreće nutarnji žar, tišina molitve, trenutci razgovora i susreta koji ostaju poznati samo našim nutarnjim titrajima. Istodobno, ovdje smo Crkva, zajednica koja se raduje bližnjima, koja za njih moli, koja suosjeća i dijeli: od duhovne potpore do materijalne skrbi. Iz toga su spoja nastala najvrjednija djela kršćanske kulture koja u hrvatskome narodu imaju prepoznatljivu marijansku crtu.

IV. Nadalje, braćo i sestre, običava se reći da je Isus unio revoluciju u način razmišljanja, u društveni sustav. Ta tvrdnja u sebi nosi istinitost. No, važno je pritom primijetiti da Isus ne nameće, da ne govori rječnikom fanatizma. Premda predlaže uzvišene ciljeve i konačne istine, on poziva i nudi, govoreći: *Ako želiš... Dođi i vidjet ćeš...* Drugi 'revolucionari' redovito su jednostrani; žele provesti svoje namisli neumoljivo, često ne dopuštajući istinsku slobodu i obilno se koristeći prisilom i nekom vrstom nasilja.

Isusova Radosna vijest, sa svom svojom zahtjevnosti, čuva ravnotežu i razlučuje, pokazuje suprotnosti koje ima svaki ljudski život i nastoji ih pročistiti; Isus povezuje nebesko i zemaljsko, slobodu i poslušnost, tjelesno i duhovno, neprihvatljivost grijeha i prihvaćanje grješnika...

I danas smo čuli sretnu spojenost iz riznice Staroga zavjeta, jer židovskim vjernicima navodi molitvu koja im je svaki dan na usnama i u srcu: *Šema Israel – Slušaj Izraele!* To je molitva kojom se ispovijeda vjera u jednoga Boga i ljubav prema njemu, dodajući riječi o bližnjemu.

Zato je dragocjeno prvo čitanje u kojemu Bog izabranomu narodu govori kakav odnos treba imati prema najslabijima i najugroženijima. Iz vlastite povijesti zna kako je biti stranac i pridošlica, kako je teško živjeti bez sigurnosti, što je vidljivo u slici udovica i siročadi. Upozorava na grijeh lihve, ucjena, oduzimanja bližnjemu najnužnijega.

Isus svoj narod podsjeća da se udaljio od stožera; da u svojoj baštini ima odgovore na najveća pitanja, ali ih ne želi vidjeti ni čuti. Umjesto povezivanja, stvorio je sukobljenost, podjelu; izabrao je put koji ga je odveo u 'uzaludnost'. Uzalud poznavanje svih zapovijedi i propisa, ako se zaboravi radi čega su postavljeni.

V. Isus, dakle, otklanja od neistinitih krajnosti: od prividne duhovnosti i pobožnosti koja ne vidi čovjeka, ali jednako tako od 'filantropizma', od lažnoga

čovjekoljublja, od dojma da se radi o ljubavi prema čovjeku, a zapravo ne može izdržati na duže vrijeme, jer ju ne prati nutarnji život i povezanost s vječnošću.

Na hodočašća se ne dolazi po diktatu. Uvijek je hodočašće odgovor na nutarnji Božji poticaj, na poziv, na prepoznatu ljubav Isusa i naše nebeske Majke. Ta sloboda otvara oči i za stvarnost naših bližnjih.

U svakome društvu i u svakoj zajednici postoje prepoznatljive skupine koje pomažu cijelomu društvu da se ne udalji od stožera koji ga drži. I danas se raznim istraživanjima i analizama želi doći do pokazatelja o tome koliko je neka zajednica ili društvo u cjelini snažno, vitalno. Nerijetko se spominje *prosjeak ili srednja vrijednost*. I čini se da je to mjerodavna ocjena. Međutim, znamo da je srednja vrijednost zapravo daleko od života, ona je misaona, teorijska vrijednost.

Naime, lako je moguće provjeriti da je nosivost nekoga mosta, čvrstoća nekoga lanca, izdržljivost nasipa i brana onolika koliko je jak njihov najslabiji dio. Most propada tamo gdje je najslabiji; lanac puca na mjestu gdje je najslabija karika, a brana popušta tamo gdje je najosjetljivija.

I u hrvatskome društvu postoje ta osjetljiva mjesta, prema kojima ne smijemo biti neosjetljivi. I to nas uči ovo svetište – osjetljivosti za čovjeka, osjetljivosti za život. Ona se brusi poniznim susretom s otajstvom. Zato je lijepo da smo danas ovdje u zahvalnosti, jer zahvalan čovjek je nositelj radosti i nade; on je sućutan i upućuje na Boga.

VI. Ovdje učimo osjetljivost od najveće učiteljice sućuti, do sućutne Majke.

I gledajući nju lako ćemo nabrojiti ta osjetljiva mjesta i ozračja koja trebaju oslonce kršćanske ljubavi i toplinu kršćanske kulture. I dalje vrijedi osjetljivost prema pridošlicama i strancima, jer je naš narod nedavno osjetio što znači živjeti progonstvo.

I dalje su to siročad i udovice, ali im se dodaju i drugi nezaštićeni. Mislimo ponajprije na nerođene, na neosjetljivost na dar života; na djecu koju se pokušava odgajati sustavom u kojemu se ne vidi niti istina o čovjeku niti briga za budućnost; i dalje su to ljudi koji su uvjetovani siromaštvom, koji ne mogu svojim radom očitovati brižnost za svoju obitelj; mislimo na bolesne koji ne pokazuju neko odstupanje od prosjeka, nego su put da budemo bolji ljudi i bolje društvo... Sve su to nositelji otajstva Kristove patnje, a time i spasenja, radosnoga zajedništva nebeskoga dara.

Kada smo u prvome čitanju čuli kako Bog opominje da se treba bližnjemu vratiti ogrtač prije zalaza sunca, jer mu je to jedini ogrtač kojim se pokriva i u kojemu može leći, stegnulo me pri srcu. Misao mi je bila privezana najprije uz hrvatske branitelje, invalide, koji i dalje na hladnoći traže osjetljivost prema najslabijima; koji su toliko puta susreli bešćutnost. Molimo da iz naše domovine nestane bešćutnosti, izazivanja i podjela.

Ali, ta je misao rodila puno širu sliku razgolićenosti, zebnje, nesigurnosti u koje su ljudi uronjeni. Istodobno mi se javlja utješna slika kako u tim trenutcima trčimo u zagrljaj Majke koja nas zakriljuje i utopljuje svojim plaštem i zagrljajem. U bilo kakvoj našoj bijedi, neimaštini i golotinji znamo da nas Bog ljubi. A apostol Ivan i nas pita: *Kako možemo reći da ljubimo Boga koga ne vidimo, ako ne ljubimo brata ili sestru koje vidimo?* (usp. 1Iv 4, 20)

U euharistiji smo najbliže srcu koje kuca Ljubavlju. Prihvatimo taj zagrljaj. Pouzdajući se u Gospodina uklonimo zebnju naših srdaca i zebnju naših bližnjih.

Amen.

✠ *Ivan Šaško*